ՀՄԿ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ

unicef
յուրաքանչյուր
երեխայի համար

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Մեթոդական ուղեցույց

Սույն ձեռնարկը ստեղծվել է ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի աջակցությամբ: Ներկայացված տեսակետները պատկանում են հեղինակներին, և պարտադիր չէ, որ արտահայտեն ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի տեսակետները և քաղաքականությունը: ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ն աշխատում է, որպեսզի Հայաստանում յուրաքանչյուր երեխա լինի սիրված, սնված և խնամված:

Հիմնվելով ավելի քան 75 տարվա միջազգային փորձի և Հայաստանի երեխաների համար 30 տարվա հաջողությունների վրա՝ ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ը պարտավորություն է ստանձնում բարելավելու ամենախոցելի՝ աղքատության և մեկուսացման մեջ ապրող երեխաների կյանքը:

Ստեղծման պահից ի վեր ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ն ամբողջությամբ ֆինանսավորվում է անհատների, մասնավոր հատվածի, հիմնադրամների և կառավարությունների կամավոր նվիրատվություններով:

Հայաստանում ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի գործունեությանը ծանոթանալու համար այցելեք **www.unicef.am** և **www.babycef.am** կայքերը:

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Մեթոդական ուղեցույց

ԵՐԵՎԱՆ 2024

ՀՏԴ
ԳՄԴ

Սվաջյան Ա.Հ., Ադամյան Հ.Ա., Գարեգինյան Ա.Ա., Մարգարյան Լ.Հ., Հակոբյան Լ.Գ., Հարությունյան Գ.Հ.: «Անհատական ուսուցման պլան» մեթոդական ուղեցույց: Ձեռնարկ. - Երևան: Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն, 2024: 44 էջ

Սույն ուղեցույցը մշակվել է ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի աջակցությամբ՝ Օքսֆորդ Փոլիսի Մենեջմենթ ինստիտուտի միջազգային փորձագետներ Անդրեաս Կարիստինոսի, Սոֆիա Կուկուվինուի և Ստատիշ Տրիանտաֆիլուի փորձագիտական խմբի կողմից իրականացվող «Հատուկ կրթության և զարգացման կարիքների գնահատման վերանայում» ծրագրի շրջանակներում՝ Ռուսաստանի Դաշնության ֆինանսական աջակցությամբ:

Ձեռնարկը երաշխավորվել է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի 09.02.2024 թվականի 196-Ա/2 հրամանով՝ որպես ուսումնական նյութ:

Ձեռնարկը հրատարակության է երաշխավորվել Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի հատուկ և ներառական կրթության ֆակուլտետի խորհրդի կողմից:

Հեղինակներ՝

Արաքսիա Հովհաննեսի Սվաջյան

Հայկուհի Արտաշեսի Ադամյան

Անի Արմենի Գարեգինյան

Լիանա Հովհաննեսի Մարգարյան

Լուսինե Գրավիկի Հակոբյան

Գայանե Հենրիկի Հարությունյան

Մասնագիտական խմբագիր՝ մ.գ.թ., դոցենտ Արաքսիա Հովհաննեսի Սվաջյան

Գրախոսներ՝

Ալինա Տիգրանի Մանուկյան

Թերեզա Յուրիի Ազատյան

Խմբագիր՝ Հայկանուշ Անատոլի Սարգսյան

Համակարգչային ձևավորում՝ Աստղիկ Ռոբերտի Ստեփանյան
Հեղինե Լյովայի Դավթյան

Նյութը վերահրատարակելու, կրկնօրինակելու, տպագրելու կամ թարգմանելու ցանկության դեպքում անհրաժեշտ է ձեռք բերել ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի և Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոնի (ՀՄԿ) գրավոր թույլտվությունը՝ հարցում ուղարկելով հետևյալ հասցեներին. ՅՈՒՆԻՍԵՖ, Պետրոս Ադամյան փող. 14, Երևան 0010, էլ. հասցե՝ yerevan@unicef.org ՀՄԿ, Քաջազնունի 12, Երևան 0070, էլեկտրոնային հասցե՝ hmkentron.yerevan@gmail.com

«Անհատական ուսուցման պլան» մեթոդական ուղեցույցի
էլեկտրոնային տարբերակ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Հասկացությունների բառարան 4

Ներածություն 6

ԱՈՒՊ-ը որպես կրթության հասանելիության միջոց 8

ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացը 13

Փուլ 1. Գնահատում 14

Փուլ 2. Պլանավորում 15

Փուլ 3. Իրականացում 18

Փուլ 4. Մշտադիտարկում և արդյունավետության գնահատում 19

ԱՈՒՊ-ի մշակում և ձևաթղթի լրացում 21

Գրականության ցանկ 43

ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՌԱՐԱՆ

Անհատական ուսուցման պլան՝ հանրակրթության պետական և առարկայական չափորոշիչների, ծրագրերի և երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի հիման վրա կազմված փաստաթուղթ, որը սահմանում է սովորողի կրթության կազմակերպման տարեկան նպատակը, խնդիրները և դրանց հասնելու գործողությունները (ներառյալ՝ աջակցող ծառայությունները):

Կրթության առանձնահատուկ պայմաններ՝ անձի հանրակրթական հիմնական ծրագրի յուրացմանը նպատակաուղղված առարկայական ծրագրերի և ուսուցման մեթոդների, ուսուցման անհատական տեխնիկական միջոցների, հարմարեցված միջավայրի, ինչպես նաև մանկավարժական, սոցիալական և այլ ծառայությունների ամբողջություն:

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձ՝ խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության և այլ խնդիրներով պայմանավորված՝ ուսուցման հետ կապված դժվարություններ ունեցող, ինչպես նաև բացառիկ ընդունակություններ ունեցող անձ, որին հանրակրթական հիմնական ծրագրերը յուրացնելու համար անհրաժեշտ են կրթության առանձնահատուկ պայմաններ, ներառյալ՝ խելամիտ հարմարեցումներ:

Ներառական կրթություն՝ յուրաքանչյուր երեխայի համար, այդ թվում՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող, զարգացման առանձնահատկություններին համապատասխան, անհրաժեշտ պայմանների և հարմարեցված միջավայրի ապահովման միջոցով կրթական գործընթացին առավելագույն մասնակցության և հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված արդյունքի ապահովում:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ՝ ուսումնամեթոդական, հոգեբանական և մանկավարժական աջակցություն, որը ցուցաբերվում է սովորող երեխային, նրա ծնողին և մանկավարժական աշխատողին:

Երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում՝ անձի կրթական ծրագրերին մասնակցության դիտարկում, երեխայի զարգացման հնարավորությունների բացահայտում և կրթության առանձնահատուկ անհրաժեշտ պայմանների սահմանում:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոն՝ երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը գնահատող, կրթությանն աջակցող մանկավարժահոգեբանական և այլ օժանդակող ծառայություններ մատուցող կազմակերպություն:

Խելամիտ հարմարեցում՝ անհրաժեշտ և համապատասխան փոփոխությունների և հարմարեցումների (շտկումների) կատարում, որոնք չեն առաջացնում անհամաչափ կամ անհարկի բեռ և ուղղված են հաշմանդամություն ունեցող անձի՝ մարդու իրավունքներից և հիմնական ազատություններից մյուսների հետ հավասար հիմունքներով օգտվելուն:

Աջակցող միջոցներ՝ ցանկացած ապրանք, գործիք, սարք կամ տեխնոլոգիա, որը հարմարեցված կամ հատուկ կերպով նախագծված է հաշմանդամություն ունեցող անձի

ֆունկցիոնալությունը բարելավելու համար: «Աջակցող միջոցներ» եզրույթը չի ներառում բժշկական սարքավորումները, որոնք բժշկական միջամտությամբ փոխպատվաստված են կամ փոխարինողն են որևէ սարքի:

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Անհատական ուսուցման պլանը (այսուհետ՝ ԱՈՒՊ) սովորողի կարիքների, ուժեղ կողմերի ու հետաքրքրությունների և հանրակրթության պետական չափորոշիչների ու ծրագրերի հիման վրա մշակված փաստաթուղթ է: Այն հանդիսանում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի կրթության կազմակերպման հիմքը և մշակվում է մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի կողմից, որի կազմում ներառվում են սովորողին դասավանդող ուսուցիչները, ուսուցչի օգնականները, աջակցության ծառայություններ մատուցող մասնագետները, սովորողը և նրա ծնողը (օրինական ներկայացուցիչը):

Ըստ ՀՀ հանրակրթության մասին օրենքի՝ ԱՈՒՊ-ը սահմանվում է հետևյալ կերպ. *«Անհատական ուսուցման պլան՝ հանրակրթության պետական և առարկայական չափորոշիչների, ծրագրերի և երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի հիման վրա կազմված փաստաթուղթ, որը սահմանում է սովորողի կրթության կազմակերպման տարեկան նպատակը, խնդիրները և դրանց հասնելու գործողությունները (ներառյալ՝ աջակցող ծառայությունները)»:*

ԱՈՒՊ-ը մշակվում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող բոլոր այն սովորողների համար, ովքեր կրթության գործընթացում ընդգրկվելու, ակտիվ մասնակցելու և առաջադիմելու համար ունեն առանձնահատուկ պայմանների կարիք: Այն յուրօրինակ քարտեզ է, որն ուղղորդում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողներին իրենց դպրոցական ուսումնառության ընթացքում՝ ապահովելով հնարավորինս հարթ և անխոչընդոտ ճանապարհ:

ԱՈՒՊ-ը հնարավորություն է տալիս համատեղ պլանավորել ուսուցիչների և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ տրամադրող մասնագետների աշխատանքները, առաջադրել խնդիրներ, դրանց հաղթահարման համար սահմանված նպատակներ, հաջորդական քայլեր և վերջնարդյունքներ:

Անհատական ուսուցման պլանը, որպես սովորողի ուսուցման և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների արդյունավետ անհատական պլանավորում, պետք է ներառի սովորողի կրթական կարիքների հիմնական ոլորտները, այդ կարիքները բավարարելու համար սահմանված խելամիտ հարմարեցումները, ծրագրային հարմարեցումները, աջակցող ծառայությունների տեսակներն ու ծավալները: Ընդհանուր առմամբ ԱՈՒՊ-ը կարող ենք դիտարկել որպես համապարփակ մի փաստաթուղթ, որը թույլ է տալիս հասկանալ՝ որտե՞ղ է գտնվում երեխան, ո՞ւր է նա գնալու, ինչի՞ է հասնելու, ի՞նչ միջոցներով կամ աջակցությամբ, ինչպես նաև՝ իրականացվող աշխատանքների արդյունավետությունը:

Ում համար է նախատեսված ուղեցույցը

Սույն ուղեցույցի նպատակն է աջակցել ուսուցիչներին, ուսուցչի օգնականներին, մանկավարժահոգեբանական ծառայություններ մատուցող մասնագետներին և ծնողներին՝

հնարավորություն տալով նրանց վարել գործնական և իրատեսական երկխոսություն սովորողի կարիքների վերաբերյալ, գտնել այդ կարիքները բավարարելու ստեղծագործ ուղիներ, ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացն իրականացնել առավել հստակ և համակարգված՝ արդյունքում ունենալով գործուն աշխատանքային փաստաթուղթ:

Ինչ կառուցվածք ունի ուղեցույցը

Ուղեցույցում մատչելի կերպով ներկայացված են կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների ուսուցման և ուսումնառության գործընթացի պլանավորման և իրականացման, ինչպես նաև ԱՈՒՊ-ի մշակման, վերանայման և գնահատման գործընթացները՝ հիմքում ունենալով «Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգը» և «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքը: Վերջիններս առանցքային փաստաթղթեր են կրթության ներառականության ապահովման գործընթացում և իրավական հիմքեր են ապահովում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ուսուցումը կազմակերպելու և իրականացնելու համար:

Թե ինչ կառուցվածք պետք է ունենա ԱՈՒՊ-ը, ովքեր և ինչ ներդրում կարող են ունենալ այս փաստաթղթի մշակման և իրականացման գործընթացում, սահմանված են համապատասխան իրավական ակտերում, իսկ այս ուղեցույցում տրվում են մեթոդական ցուցումներ, թե ինչպես պետք է իրականացնել այս գործընթացը, որպեսզի այն հնարավորինս արդյունավետ լինի:

Հարգելի՛ ուսուցիչ,

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների ուսուցման հաջողությունը մեծապես կախված է այդ գործընթացի արդյունավետ պլանավորումից և «որակյալ» ԱՈՒՊ-ից:

Ուսուցման, ուսումնառության և մանկավարժահոգեբանական ծառայությունների **անհատական պլանավորում:**

Համակարգ, որը թույլ է տալիս հստակ տեսնել երեխայի կրթության ճանապարհային քարտեզը:

Փաստաթուղթ երեխայի կրթական ծրագրի և անհրաժեշտ հարմարեցումների վերաբերյալ:

ԱՈՒՊ-ը հնարավորություն է տալիս դասավանդող ուսուցիչներին ապահովել որակյալ ուսումնառություն և արդյունավետ դասավանդում, ինչպես նաև.

- անհրաժեշտության դեպքում մշակել այն առարկաների առարկայական ծրագրերի և անհրաժեշտ ուսումնամեթոդական միջոցների հարմարեցումներ, որոնց կարիքն ունի տվյալ սովորողը,
- սահմանել խելամիտ հարմարեցումներ և նպատակների հաղթահարման ուղիներ,
- հետևել սովորողի առաջընթացին, ուսուցման անհատական նպատակների հաղթահարման ընթացքին և արձանագրել սովորողի ձեռքբերումները,
- ներգրավել սովորողներին և նրանց ծնողներին ուսումնառության պլանավորման գործընթացում,
- ապահովել սովորողի հետ աշխատող մանկավարժահոգեբանական աշխատակիցների թիմային արդյունավետ աշխատանքը:

ԱՈՒՊ-ի մշակման, իրականացման և գնահատման գործընթացների հաջողությունը մեծապես կախված է մի քանի հիմնական սկզբունքների պահպանումից: Այդ սկզբունքներն են.

- Ապահովել երեխայի հետ աշխատող բոլոր մանկավարժների և մասնագետների ներգրավվածությունը
- Ներառել սովորողին և ծնողին ուսուցման պլանավորման գործընթացում
- Կիրառել նորարարական մոտեցումներ

- Ապահովել խթանող միջավայր
- Լինել համբերատար
- Ապահովել միասնական մոտեցում
- Ունենալ իրատեսական ակնկալիքներ
- Պահպանել գաղտնիություն

Ի՞ՆՉ ՓԱՍՏԱԹՈՒՂԹ Է ԱՈՒՊ-Ը

ԱՈՒՊ-ը սովորողի ուժեղ կողմերի և կարիքների վրա հիմնված իմաստալից, չափելի, կառավարելի և գնահատելի փաստաթուղթ է, որը նկարագրում է սովորողի կրթության արդյունավետ կազմակերպման ծրագիրը և տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական ծառայությունները: ԱՈՒՊ-ը կարելի է դիտարկել նաև որպես հաշվետվողական գործիք ուսուցիչների, սովորողների, ծնողների և կրթության կազմակերպման համար պատասխանատու մասնագետների համար (NCSE, 2006):

Ո՞ՒՄ ՀԱՄԱՐ Է ՄԵԱԿՎՈՒՄ ԱՈՒՊ-Ը

ԱՈՒՊ-ը մշակվում է այն սովորողների համար, որոնք գնահատվել են Տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնի (այսուհետ՝ ՏՄԱԿ) կողմից և ստացել եզրակացություն կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունենալու վերաբերյալ: Այլ կերպ ասած՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող այն սովորողների համար, որոնք խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության և այլ խնդիրներով, ինչպես նաև բացառիկ ընդունակություններով պայմանավորված՝ ունեն ուսուցման դժվարություններ և դրանք հաղթահարելու համար ունեն կրթության առանձնահատուկ պայմանների, այդ թվում՝ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների, ներառյալ՝ խելամիտ հարմարեցումների կարիք[1]:

ԻՆՉՈ՞Ւ Է ԱՈՒՊ-Ը ԿԱՐԵՎՈՐ

ԱՈՒՊ-ը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի կրթության արդյունավետ կազմակերպման և իրականացման հիմքն է, որտեղ սահմանվում են այն իրատեսական նպատակները, ուսուցման մեթոդներն ու ռազմավարությունները, խելամիտ հարմարեցումները և անհրաժեշտ մանկավարժահոգեբանական ծառայությունները, որոնք ուղղված են սովորողների կրթական կարիքները բավարարելուն, կրթական առաջընթաց, դինամիկ զարգացում և հաջորդ կրթական միջավայր սահուն անցում ապահովելուն: Այս ամենը հնարավոր է իրականացնել միայն այն դեպքում, եթե ԱՈՒՊ-ի

[1] «Հանրակրթության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-35-Ն

մշակման գործընթացում ներգրավված են նաև սովորողը և նրա ծնողը, իսկ մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի անդամների միջև առկա են համագործակցային հարաբերություններ և թիմային մոտեցում (CSDE, 2023; Թադևոսյան, 2016):

ԱՈՒՊ-ի արդյունավետ մշակումը կարևորվում է նրանով, որ.

- Աջակցում է հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում աշխատող ուսուցիչներին իրականացնելու **սովորողների կարիքներից բխող *նպատակներին համապատասխան*** ուսումնական գործընթաց:
- Նպաստում է կրթական գործընթացում և դպրոցական միջավայրում ***սովորողի ներգրավմանը***:
- Ամրագրում է աջակցող մասնագետների կողմից *սահմանված նպատակների իրականացման համար նախատեսված* **ժամկետները, աշխատանքների իրականացման ռազմավարությունները, միջավայրային հարմարեցումները, ակնկալվող արդյունքները**:
- Հնարավորություն է տալիս համակարգված եղանակով ***տեղեկատվություն փոխանակել*** դպրոցի, սովորողի, ընտանիքի և այլ շահագրգիռ կողմերի միջև:
- Օգնում է հանրակրթական ուսումնական հաստատություններին պլանավորման համաձայն ***ապահովել այն ռեսուրսները, խելամիտ հարմարեցումները, աջակցող սարքերն ու տեխնոլոգիաները***, որոնք անհրաժեշտ են սովորողին արդյունավետ ուսուցման համար:
- Խթանում է ***սովորողների ակտիվությունն ու մասնակցությունն*** ուսումնառության գործընթացում:
- Ստեղծում է ***գործընկերային հարաբերություններ*** կրթության գործընթացում ներգրավված բոլոր օղակների միջև:

Ո՞Վ Է ՆԵՐԳՐԱՎՎԱԾ ԱՈՒՊ-Ի ՄՇԱԿՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ

ԱՈՒՊ-ը փաստաթուղթ է, որը կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողի ուսուցման պլանավորման գործընթացում համագործակցային աշխատանք ծավալելու հնարավորություն է ընձեռում այդ գործընթացում ընդգրկված բոլոր կողմերին: Կարևոր է ապահովել, որ սովորողին լավ ճանաչող անձինք, մասնավորապես՝ սովորողի ծնողները (խնամակալներ), դասավանդող ուսուցիչները, մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ տրամադրող մասնագետները, ՏՄԱԿ-ի անձնակազմն ակտիվորեն ներգրավված լինեն ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացում, քանի որ յուրաքանչյուր մասնակցի կողմից տրամադրված տեղեկատվություն կարող է կարևոր նշանակություն ունենալ աշխատանքների պլանավորման համար:

ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացում խիստ կարևոր է ծնողի մասնակցության ապահովումը և նրանից երեխայի մասին արժեքավոր տեղեկատվության ստացումը: Յուրաքանչյուր մասնակցի և, մասնավորապես, ծնողի տրամադրած տեղեկատվությունը կարևոր է սովորողի ուժեղ կողմերի, դժվարությունների, հետաքրքրությունների և հնարավորությունների վերաբերյալ իրատեսական պատկերացումներ կազմելու և դրանց համապատասխան պլանավորվող աշխատանքները, ինչպես նաև անհրաժեշտ հարմարեցումներն ու ծառայությունները քննարկելու տեսակետից (CSDE, 2023):

Ե՞ՐԲ Է ՄՇԱԿՎՈՒՄ ԱՈՒՊ-Ը

Սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի վերաբերյալ ՏՄԱԿ-ի կողմից տրված եզրակացությունն ու արձանագրությունը ստանալուց հետո, 5-10 աշխատանքային օրվա ընթացքում, հանրակրթական ուսումնական հաստատության ու ՏՄԱԿ-ի սովորողի հետ աշխատող մասնագետները միասին մշակում և հաստատում են սովորողի ԱՈՒՊ-ը՝ սահմանելով կրթության առանձնահատուկ պայմանները և այդ պայմանների ապահովման ուղղությամբ սովորողին, նրա մանկավարժներին և ծնողին տրամադրվող աջակցության ծառայությունները՝ ըստ մակարդակների: Յուրաքանչյուր հաջորդ տարում, այդ թվում՝ հերթական գնահատումների ժամանակ, ԱՈՒՊ-ը մշակվում և հաստատվում է մինչև տվյալ ուսումնական տարվա սեպտեմբերի 20-ը[2]:

ԱՈՒՊ-ը մշակվում է մեկ ուսումնական տարվա համար:

ԱՈՒՊ-Ի ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

ԱՈՒՊ-ում ամփոփված են սովորողի մասին անձնական տվյալները, կրթության կազմակերպման երկարաժամկետ և կարճաժամկետ նպատակներն՝ ըստ առարկաների, նրան տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների պլանավորումը և նկարագիրը, ինչպես նաև ընթացիկ և տարեվերջյան գնահատման

[2] «ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 88-Ն հրաման

արդյունքները: Նշված տեղեկատվությունը համակարգված ներկայացվում է ԱՈՒՊ-ի տիպային ձևում՝ համապատասխանաբար յոթ բաժիններով:

ԻՆՉՊԵ՞Ս ԵՆ ՄԱՏՈՒՑՎՈՒՄ ԱՈՒՊ-ՈՒՄ ՆԱԽԱՆՇՎԱԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

ԱՈՒՊ-ում նախանշված կրթական ծառայություններն ուսուցիչների և մանկավարժահոգեբանական աջակցության մասնագետների կողմից մատուցվում են ինչպես դասերի ժամանակ, այնպես էլ դասերից դուրս: Ծնողի ցանկությամբ ԱՈՒՊ-ով նախատեսված մասնագիտական ծառայությունները կարող են մատուցվել նաև ՏՄԱԿ-ում՝ կախված սովորողների կարիքներից կամ դպրոցում անհրաժեշտ պայմանների բացակայությունից: Սովորողի ուսումնական գործընթացում հանդիպող դժվարությունների բնույթով պայմանավորված՝ անհատական ուսուցման պլանավորման ժամանակ կարող է որոշում կայացվել հարմարեցումներ ապահովել միայն որևէ առարկայի կամ ակադեմիական բոլոր առարկաների համար: Եթե սովորողը որևէ առարկայի ուսումնասիրության ժամանակ դժվարություններ չի ունենում, նրա համար առարկայի ծրագրային հարմարեցումներ չեն ապահովվում: Նույն մոտեցումը գործում է նաև մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման դեպքում, և դրանց տրամադրման անհրաժեշտությունը, տեսակները, ծավալները որոշվում են՝ հիմնվելով երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման արդյունքների վրա: ԱՈՒՊ-ում պլանավորման կարևոր բաղադրիչ են միջավայրային և անհատական խելամիտ հարմարեցումները, որոնց ապահովման անհրաժեշտությունը ևս բխում է գնահատման արդյունքներից: Այսպիսով, անհատական ուսուցման պլանավորման երեք կարևոր բաղադրիչներն են ուսումնական առարկաների հարմարեցումները, մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները, միջավայրային և խելամիտ հարմարեցումները, որոնք յուրաքանչյուր երեխայի դեպքում կարող են տարբեր պատկեր ունենալ:

ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ԳԱՂՏՆԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

Սովորողի ԱՈՒՊ-ի և նրա անձնական կյանքի տվյալները գաղտնի են և չեն փոխանցվում երրորդ անձանց՝ առանց ծնողի գրավոր համաձայնության: Սովորողի տվյալների փոխանցումը երրորդ անձանց առանց ծնողի գրավոր համաձայնության հնարավոր է միայն ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և դեպքերում:

ԱՈՒՊ-Ի ՄՇԱԿՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ

Հարգելի՛ ուսուցիչ,

Ձեր արժեքավոր ներդրումն ունենալով սովորողի ԱՈՒՊ-ի մշակման և իրականացման գործընթացներում՝ Դուք ոչ միայն աջակցում եք նրա ուսումնական առաջընթացի գրանցմանը և արդյունավետ մասնակցության բարելավմանը, այլև օգնում սովորողին հաջողության հասնել հանրակրթական ծրագրերում:

Հիշե՛ք՝ Ձեր ակտիվ մասնակցությունն ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացում այն առավել իրատեսական է դարձնում, քանի որ դա հնարավորություն է տալիս պլանավորման գործընթացում հաշվի առնել սովորողի մասին Ձեր տրամադրած կարևոր տեղեկությունները նրա նախասիրությունների, հետաքրքրությունների, կարողությունների և հմտությունների վերաբերյալ:

ՀԻՇԵՑՈՒՄ. ԱՈՒՊ-ը մշակվում և հաստատվում է մինչև տվյալ ուսումնական տարվա սեպտեմբերի 20-ը: ԱՈՒՊ-ը մշակվում է մեկ ուսումնական տարվա համար:

Անհատական ուսուցման և աջակցության գործընթացը բաղկացած է 4 փուլից.

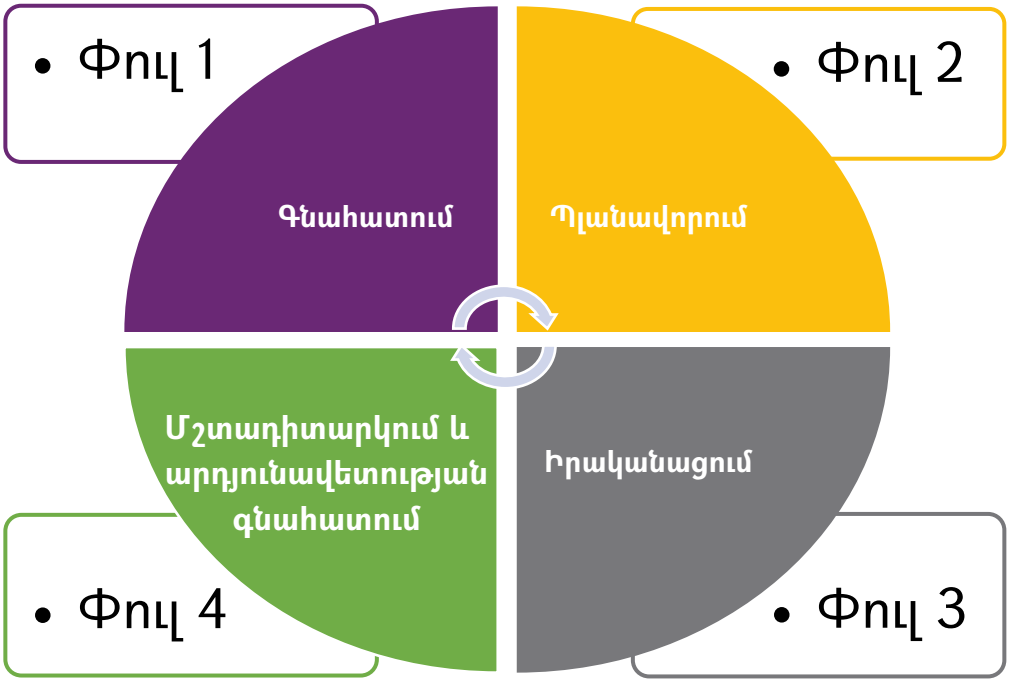

Փուլ 1. Գնահատում

ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացը մեկնարկում է սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատումով: Նախ և առաջ անհրաժեշտ է «ծանոթանալ» սովորողի հետ՝ բացահայտելով նրա կարողությունները, հմտությունները, նախասիրությունները և զարգացման առանձնահատկությունները, տարբեր աղբյուրներից հավաքագրել հավաստի տեղեկատվություն նրա կրթությանն ու զարգացմանը խոչընդոտող գործոնների, սովորողի ուժեղ և թույլ կողմերի վերաբերյալ (Աղյուսակ 1) (NCSE, 2006; CSDE, 2023):

Աղյուսակ 1. Սովորողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվության հիմնական կետերը

Սովորողի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվության հիմնական կետերը
▪ սովորողի մասին ընդհանուր տեղեկատվությունը (անձնական տվյալներ, ուսումնառության ոճեր, անձնային առանձնահատկություններ), ▪ սովորողի ուժեղ կողմերը, կարիքները, կատարողականության առկա մակարդակը, ▪ սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման եզրակացության և արձանագրության մեջ ներառված տեղեկատվությունը, որտեղ սահմանում են հանրակրթական հիմնական ծրագրերը յուրացնելու համար անհրաժեշտ կրթության առանձնահատուկ պայմանները, ներառյալ՝ խելամիտ հարմարեցումները և սովորողին տրամադրվող կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տեսակը և աստիճանը, ▪ նախորդ ուսումնական տարվա համար մշակված ԱՈՒՊ-ը (առկայության դեպքում), ▪ այլ տեղեկատվություն, եթե առկա է:

Իհարկե, ՏՄԱԿ-ի կողմից սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման արդյունքում տրամադրված եզրակացությունը կարևոր տեղեկատվություն պարունակող փաստաթուղթ է, ինչը հիմք է հանդիսանում ԱՈՒՊ-ի մշակման համար: Սակայն հարկ է նշել, որ սովորողի կրթության արդյունավետ պլանավորման և իրականացման համար արժեքավոր տեղեկատվություն կարող են տրամադրել նաև նրա ուսումնառության ընթացքում իրականացված գնահատումների և դիտարկումների արդյունքները: Այդ իսկ պատճառով, եթե առկա է նման տեղեկատվություն, անհրաժեշտ է ծանոթանալ նաև դրան, ինչպես նաև երեխայի հետ զրույցի միջոցով հավաքագրել տեղեկատվություն նրա հետաքրքրությունների և նախասիրությունների՝ ավելի հեշտ սովորելուն նպաստող գործոնների վերաբերյալ:

Այս փուլում կարևոր է, որ երեխայի հետ աշխատող բոլոր մասնագետները ծանոթանան երեխային վերաբերող առկա տեղեկատվությանը, ինչը հիմք է հանդիսանալու հաջորդ՝ պլանավորման փուլի համար:

Փուլ 2. Պլանավորում

Պլանավորման գործընթացն իրականացվում է համագործակցային աշխատանքի միջոցով, որի առանցքում պետք է լինի սովորողը: Մասնագիտական գրականության մեջ բազմաթիվ մոտեցումներ են ներկայացվում սովորողակենտրոն աշխատանքների կազմակերպման համար, սակայն ամենակարևոր մոտեցումներից մեկը սովորողի՝ իր ուսումնառության և դպրոցի մասին ունեցած պատկերացումների հիման վրա աշխատանքների կազմակերպումն է: Երբ սովորողը զգում է, որ իրեն արժևորում են, փորձում են իրեն աջակցել և ուղղորդել, հարցնում են, թե ինքն ինչն է կարևորում այս կամ այն հարցում, ինքնաբերաբար նրա պատկերացումներն իր ուսումնառության վերաբերյալ ևս իմաստավորվում են, ինչն ուղղակիորեն անդրադառնում է նրա ուսումնական մոտիվացիայի վրա: Սովորողը սկսում է ավելի սթափ և պատասխանատու լինել սեփական քայլերի նկատմամբ, կարևորում է իր յուրացրած յուրաքանչյուր գիտելիքի, հմտության արժեքը:

Սովորողին մոտիվացնելը, նրա ուժերին վստահություն հաղորդելը, նրա դերը ուսուցման գործընթացում կարևորելը ոչ միայն նպաստում են նրա որակյալ ոսումնառության ապահովմանը, այլ նաև լուծվում են մի շարք դաստիարակչական խնդիրներ. նկատելի է դառնում, թե ինչպես է սովորողը վերափոխում իր վարքը՝ դառնում ավելի գործնական, կարևորում իր յուրաքանչյուր քայլը, փորձում անընդհատ ստանալ իր հաջողությունների և բացթողումների հետադարձ կապը՝ դրանք բարելավելու նպատակով (NCSE, 2006):

Այսպիսով, սովորողի ուսուցումը պլանավորելիս՝ սովորողի ուժեղ և թույլ կողմերը, նախասիրությունները դիտարկելիս նրա ակտիվ դերակատարումը շատ կարևոր է՝ հաշվի առնելով նրա առանձնահատկությունները և առավելագույն ներուժը: Այս ամենը թույլ կտա ավելի հստակ նախանշել նրա կրթության և զարգացման առաջնահերթությունները:

Ակտիվ և շարունակական համագործակցությունը երեխայի, նրա ընտանիքի և դպրոցի միջև ակնհայտորեն նպաստում է պլանավորման գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը: Սովորողի հնարավոր մասնակցությունը իր ուսուցման պլանի մշակման գործընթացին հնարավորություն կտա ունենալու ավելի արդյունավետ, իրատեսական, սովորողի կարողություններին և նախասիրություններին համապատասխան նպատակներ: Բնականաբար, սովորողի ներգրավվածության բնույթն ու աստիճանը կարող են տարբեր լինել՝ կախված մի շարք գործոններից, ինչպիսիք են, օրինակ՝ տարիքը, հասկանալու և հաղորդակցվելու կարողությունը: Պլանավորման գործընթացում Էական նշանակություն ունի նաև այն, որ ուսուցիչները, մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի անդամներն ու ծնողները սովորողին օգնեն հնարավորինս լավ հասկանալու իր ուսուցման պլանավորման նպատակադրումները (Տիքա և ուրիշներ, 2018; CSDE, 2023):

ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացում շեշտադրվում է սովորողի կարողությունների, հմտությունների, նախասիրությունների և զարգացման առանձնահատկությունների վրա հիմնված նպատակների սահմանումը: Արդեն նախանշված առաջնահերթությունների հիման վրա ԱՈՒՊ-ում սահմանվում են ***երկարաժամկետ (տարեկան)*** և ***կարճաժամկետ նպատակներ***՝ հիմքում ունենալով հանրակրթության պետական չափորոշչով սահմանված կարողունակությունները և ակնկալվող վերջնարդյունքները, տարիքային զարգացման չափանիշները, ինչպես նաև սովորողի կարողությունների և հմտությունների առկա

մակարդակը: Անհրաժեշտության դեպքում սովորողի ԱՈՒՊ-ում նրա կրթության համար սահմանված նպատակները կարող են վերանայվել և փոփոխվել (Թադևոսյան, 2016):

Սովորողի կրթության արդյունավետ կազմակերպման և իրականացման համար նրա ուսուցման գործընթացը պլանավորելիս պետք է մտածել «SMART»՝ սահմանելով նպատակներ, որոնք կլինեն կոնկրետ, չափելի, հասանելի, իրատեսական և ժամանակով սահմանափակված (Աղյուսակ 2) (CSDE, 2023):

Աղյուսակ 2. «SMART» նպատակների սահմանման ուղենիշներ

Հատուկ, կոնկրետ (Specific)	Չափելի (Measu rable)	Հասանելի, իրագործելի (Achievable)	Իրատեսական (Relevant)	Ժամանակով սահմանա-փակված (Time bound)
Կոնկրետ ինչի՞ եք ուզում հասնել:	Ինչպե՞ս եք հասկանալու, որ հասել եք սահմանված նպատակին:	Արդյո՞ք պլանավո-րումը հիմնված է սովորողի առկա կարողությունների և հնարավորութ-յունների վրա: Եթե նպատակը հասա-նելի չէ, ապա դրա իրագործման հա-վանականությունը նվազում է:	Իրատեսակա՞ն է արդյոք նպատակը. բխո՞ւմ է երեխայի կարիքներից, առաջնահեր-թություններից:	Ե՞րբ է պլանավորվում հասնել նպատակին:
Նպատակը պետք է լինի պարզ, հստակ և հակիրճ:	Նպատակը պետք է ձևակերպել այնպես, որ այն հնարավոր լինի չափել և դիտարկել:	Նպատակի հասա-նելիությունը սահ-մանվում է սովորո-ղի սեփական փորձի հիման վրա՝ հաշվի առնելով առկա բոլոր ռեսուրսները՝ գիտելիք, կարո-ղություն, փորձ և այլն:	Նպատակը պետք է ներառի բոլոր այն գործոնները, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ սովորո-ղի՝ նպատակին հասնելու կարո-ղության վրա:	Հստակ ժամկետների սահմանումը նպաստում է մոտիվացված աշխատելուն և չափելի է դարձնում ստացված արդյունքները:

Երկարաժամկետ (կարեկան) նպատակները հստակ սահմանում են կրթության և/կամ զարգացման ոլորտը՝ ցույց տալով ակնկալվող վերջնարդյունքը՝ (գիտելիք, կարողություն, հմտություն, վարք) (Աղյուսակ 3): Երկարաժամկետ նպատակներ սահմանելիս պետք է հաշվի առնել սովորողի կրթության և զարգացման առաջնահերթությունները և նրա իրական հնարավորությունները, որպեսզի դրանք հնարավոր լինի իրագործել, և ԱՈՒՊ-ը չդառնա մեծածավալ և անիրատեսական փաստաթուղթ:

Սովորողների համար այդ նպատակները պետք է սահմանվեն այնպես, որ.

- ապահովեն ուսուցման սովորողակենտրոն կազմակերպումը և իրականացումը, համապատասխանեն սովորողի համար նախանշված առաջնահերթություններին,
- առնչվեն սովորողի բացառիկ ունակություններին կամ առկա դժվարություններին,
- բխեն սովորողի կատարողականության առկա մակարդակից,
- հաշվի առնեն սովորողի նախկին ձեռքբերումները, ինչպես նաև զարգացման և առաջընթացի արագությունը,
- նշաձող հանդիսանան սովորողի զարգացման համար, միևնույն ժամանակ լինեն հասանելի,
- կենտրոնանան ոչ թե ծրագրային նյութերի ամբողջ ծավալի, այլ բովանդակային այն բաղադրիչների վրա, որոնք կյուրացնի երեխան,
- լինեն իրատեսական դասավանդման համար հասանելի ժամանակի և ռեսուրսների տեսանկյունից:

Աղյուսակ 3. Երկարաժամկետ (տարեկան) նպատակների սահմանման ձևաչափ

ՈՎ	ԻՆՉ	ՈՐՏԵՂ
• Սովորողի անուն	• Ձևավորվող կարողություն, հմտություն, սովորողի վարք	• Միջավայր (դպրոց, տուն, համայնք), գործունեության բնագավառ (կրթություն, կենցաղ, ժամանց, աշխատանք)

Երկարաժամկետ նպատակները հիմք են հանդիսանում կարճաժամկետ նպատակների, ռազմավարությունների և գործողությունների մշակման համար: Ուսումնական տարվա համար սահմանված յուրաքանչյուր երկարաժամկետ (տարեկան) նպատակի հաղթահարմանն օժանդակելու համար այդ նպատակը բաժանվում է ավելի փոքր և իրագործելի քայլերի, որոնք կոչվում են ***կարճաժամկետ նպատակներ*** (CSDE, 2023):

Կարճաժամկետ նպատակները սահմանելիս պետք է հետևողական լինել, որպեսզի դրանք նույնպես լինեն կոնկրետ, չափելի, իրագործելի, իրատեսական, և նշվեն իրագործման ժամկետները: Կարևոր է աշխատանքների պլանավորման ժամանակ նշել նաև դասավանդման այն մեթոդները և հարմարեցումները, որոնք օգնելու են սովորողին հասնելու այդ կարճաժամկետ արդյունքներին: Առավել հստակ և ճշգրիտ սահմանված կարճաժամկետ նպատակները երաշխավորում են արդյունավետություն և առաջընթաց (Աղյուսակ 4):

Աղյուսակ 4. Կարճաժամկետ նպատակների սահմանման ձևաչափ

Սովորող՝ **ով**	Գործողություն՝ **ինչ, ինչպես**	Պայմաններ՝ **որտեղ, ում հետ, ինչով կամ ինչի հետ**	Հաջողության չափանիշը՝ **ինչպես**, օրինակ՝ հաճախականություն, տևողություն, ճշգրտություն, համապատասխանություն	Իրագործման ժամետներ՝ **երբ**
Աննան	սեփական հույզերն արտահայտում է բառերով	տեսողական աջակցությամբ և ուսուցչի հուշումներով, դպրոցում գտնվելու ընթացքում	օրը 2 անգամ	20.12.2023
Արմանը	հաշվում է մինչև 20-ը	դիդակտիկ նյութերի օգնությամբ (հաշվեձողիկներ, խորանարդիկներ և այլն)	անսխալ՝ 10-ից 8 դեպքերում	15.10.2023
Արսենը	համեմատում է չորս հեղինակների գրական ոճերը	գտնելով իրեն հետաքրքրող տեղեկատվությունը համակարգչի միջոցով	լրացնելով թեստը 80% ճշգրտությամբ	11.02.2024

Փուլ 3. Իրականացում

Ուսուցման գործընթացը, որը հիմնված է ԱՈՒՊ-ի վրա, ենթադրում է ոչ միայն առարկայական ծրագրերի հարմարեցում, այլև դասավանդման նորարարական, ճկուն և բազմազան մեթոդների կիրառում: Անհրաժեշտ է ստեղծել նաև արձագանքող և խթանող կրթական միջավայր, կրթությունն ու զարգացումն իրականացնել ուսումնառության համընդհանուր դիզայնի սկզբունքների ու մոտեցումների կիրառմամբ (Աղյուսակ 5), ինչպես նաև տրամադրել սովորողի կարիքներին համապատասխան խելամիտ հարմարեցումներ: Այս ամենի ամբողջությունն ապահովում է սովորողի ներգրավվածության բարձր մակարդակ ինչպես ուսումնառության, այնպես էլ դպրոցական միջավայրում սոցիալականացման գործընթացներում:

ԱՈՒՊ-ում սահմանված նպատակների իրականացման ժամանակ անհրաժեշտ է ուշադրության կենտրոնում պահել ընդհանուր դասապրոցեսում սովորողի մասնակցության, հասակակիցների հետ համատեղ աշխատելու, խմբային աշխատանքներում ներգրավվածության, մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների իրականացման, ԱՈՒՊ-ը մշակող և իրականացնող խմբի անդամների միջև համագործակցության գործընթացները: Օրինակ, լսողության խնդիրներով պայմանավորված կրթության առանձնահատկություններ ունեցող սովորողի ակտիվ մասնակցությունը և ներգրավվածությունը դասապրոցեսում ապահովելու համար կարող է ուսումնական նյութը և հանձնարարությունները տեսողական և տպագիր նյութերով (նկարներ, դիագրամներ, աղյուսակներ, պաստառներ, ենթագրերով տեսաֆիլմեր և այլն) զուգորդելու անհրաժեշ-

տություն առաջանալ կամ հարկ լինի խոսել ոչ շատ արագ, պարզ, հստակ, հասկանալի և ընդգծված արտասանությամբ: ԱՈՒՊ-ի իրականացման ընթացքում կարևոր է ժամանակ առ ժամանակ սովորողի նկարագրին և արդեն իսկ սահմանված նպատակներին անդրադառնալը: Սա հնարավորություն է տալիս պարբերաբար իրականացվող քննարկումների արդյունքում դուրս բերել ծագած խնդիրները և դժվարությունները, գտնել համապատասխան լուծումներ՝ անհրաժեշտության դեպքում ներգրավելով հավելյալ ռեսուրսներ: ՏՄԱԿ-ները, անհրաժեշտության դեպքում նաև հատուկ դպրոց-ռեսուրս կենտրոնները կարող են տրամադրել մասնագիտական աջակցություն, խորհրդատվություն, գրականություն, աշխատանքային նյութեր ինչպես ուսուցիչներին և ուսուցչի օգնականներին, այնպես էլ մասնագետներին, ծնողներին և սովորողներին (Տիքա և ուրիշներ, 2018):

Աղյուսակ 5. Ուսումնառության համընդհանուր դիզայնի սկզբունքներ և մոտեցումներ

ԻՆՉ Ճանաչողական	ԻՆՉՊԵՍ Ռազմավարական	ԻՆՉՈՒ Հուզական (աֆեկտիվ)
Նյութի ներկայացման ձևերի բազմազանություն	Ուսումնական գործունեության, գիտելիքի արտահայտման ձևերի բազմազանություն	Ներգրավման ձևերի բազմազանություն
Ուսումնական նյութը ներկայացնել բազմազան եղանակներով՝ հաշվի առնելով սովորողների՝ սովորելու կարողությունը, ուսումնառության ոճերը	Սովորողներին տրամադրել ուսուցման գործընթացում գործելու և արտահայտվելու տարբերակներ՝ հաշվի առնելով նրանց կարողություններն ու առանձնահատկությունները	Խթանել աշակերտների մոտիվացիան՝ տրամադրելով ներգրավման բազմազան հնարավորություններ

Փուլ 4. Մշտադիտարկում և արդյունավետության գնահատում

Իրականացվող աշխատանքների արդյունավետության գնահատման և դժվարությունների արձանագրման համար կարևոր են ԱՈՒՊ-ի իրականացման պարբերական գնահատումներն ու մշտադիտարկումը: Ինչպես նշվեց վերևում, ԱՈՒՊ-ի իրականացման համար պատասխանատու են դասավանդող ուսուցիչները, ուսուցչի օգնականները, մանկավարժահոգեբանական աջակցության խումբը և ծնողները, ուստի այս անձանց մասնակցությունը տվյալ երեխայի հետ կապված բոլոր հանդիպումներին և քննարկում-

ներին խիստ կարևոր է, քանի որ այն հնարավորություն է տալիս պարբերաբար արձանագրել սովորողի գրանցած արդյունքները, դրանց համապատասխանությունն ԱՈՒՊ-ում սահմանված երկարաժամկետ և կարճաժամկետ նպատակներին, ի հայտ եկած դժվարությունները, նպատակադրումները կամ կիրառվող ուսուցման մեթոդների փոփոխության անհրաժեշտությունը: Պարբերաբար իրականացվող մշտադիտարկումները խմբին հնարավորություն կտան պարզել, թե ԱՈՒՊ-ում սահմանված որ նպատակները չեն հաղթահարվել, արդյոք անհրաժեշտություն կա նպատակները վերանայելու, ինչպես նաև վեր հանել և արձագանքել այն դեպքերին, երբ նպատակները սահմանված ժամանակից շուտ հաղթահարվել են, և նոր նպատակների կամ քայլերի սահմանման կարիք կա:

ԿԳՄՍ նախարարի 2022 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 88-Ն հրամանի համաձայն՝ ԱՈՒՊ-ի մշտադիտարկման և արդյունքների գնահատման գործընթացի պատասխանատուներն են հանրակրթական ուսումնական հաստատության և ՏՄԱԿ-ի տնօրենների տեղակալները, ովքեր երկու ամիսը մեկ անգամ հրավիրում են միասնական ժողով՝ ամփոփելու տվյալ ամիսների ընթացքում տրամադրված աջակցության ծառայությունները, արձանագրելու սովորողների ձեռքբերումները, առաջընթացը և առկա դժվարությունները, առաջարկներ ներկայացնելու այդ դժվարությունների հաղթահարման աշխատանքների ձևերի և մեթոդաբանության ուղղությամբ: Այս միասնական ժողովներն արձանագրվում են, իսկ արձանագրությունը հաստատում են ՏՄԱԿ-ի և հանրակրթական ուսումնական հաստատության տնօրենների տեղակալները (Հավելված 2):

Մշտադիտարկման և արդյունքների գնահատման գործընթացում ներգրավված են ԱՈՒՊ-ը մշակող խմբի բոլոր անդամները: Ուսումնական հաստատությունում ԱՈՒՊ-ի մշակման և իրականացման աշխատանքների պատասխանատուն ուսումնական հաստատության տնօրենի տեղակալն է, իսկ կոնկրետ սովորողի ԱՈՒՊ-ի մշակման և իրականացման գործընթացի համակարգող կարող է ընտրվել ԱՈՒՊ-ի խմբի անդամներից որևէ մեկը, օրինակ՝ դասղեկը կամ ուսումնական հաստատության հոգեբանը:

ԱՈՒՊ–Ի ՄՇԱԿՈՒՄ ԵՎ ՁԵՎԱԹՂԹԻ ԼՐԱՑՈՒՄ

ԱՈՒՊ-ի պաշտոնական ձևաթուղթը հաստատված է ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի 2022 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 88-Ն հրամանով (Հավելված 1): Այն կազմված է յոթ բաժիններից, որոնցում համակարգված ներկայացվում է այն ամբողջ տեղեկատվությունը, որն անհրաժեշտ է սովորողի կրթության արդյունավետ կազմակերպման և իրականացման համար[3]: Բոլոր այդ բաժիններն առավել հստակ և ճշգրիտ լրացնելու համար անհրաժեշտ է հետևել ստորև ներկայացված ցուցումներին:

Բաժին 1. Սովորողի տվյալներ

ԱՈՒՊ-ի առաջին բաժնում լրացվում են երեխայի անձնական տվյալները: Այդ տեղեկատվությունը հասանելի է ինչպես դպրոցին, այնպես էլ ՏՄԱԿ-ին: Եթե կան տվյալներ, որոնք փոփոխության են ենթարկվել կամ մինչև ԱՈՒՊ-ի մշակումը հասանելի չեն եղել նշված հաստատություններին, ապա այդ տեղեկատվությունը տրամադրում է ծնողը: Կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների տվյալների միասնական բազայի գործարկման դեպքում այդ տվյալներն ինքնաշխատ համակարգով կլրացվեն ԱՈՒՊ-ում:

1. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐ
1.1 Ազգանուն, անուն, հայրանուն՝
1.2 Ծննդյան վայր՝
1.3 Ծննդյան օր, ամիս, տարեթիվ՝
1.4 Սեռը՝ ◻ իգական ◻ արական
1.5 Քաղաքացիությունը՝
1.6 Բնակության հասցեն՝
1.7 Ուսումնական հաստատությունը՝
1.8 Դասարանը (նշել ուսումնական տարին)՝
1.9 Ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) անուններն ու հեռախոսահամարները՝
1.10 Արտակարգ իրավիճակների դեպքում՝ կապի միջոց՝ աշխատանքային և բնակարանի հեռախոսահամարներ՝

Բաժին 2. Սովորողի մասին ընդհանուր տեղեկատվություն

ԱՈՒՊ-ում «Սովորողի մասին ընդհանուր տեղեկատվություն» բաժնի բոլոր ենթակետերը լրացվում են ՏՄԱԿ-ի կողմից սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման արդյունքում տրված Արձանագրության հիման վրա: Այս տվյալները ևս ինքնաշխատ համակարգով կլրացվեն ԱՈՒՊ-ում Կրթության կառավարման տեղեկատվական համակարգի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների տվյալների միասնական բազայի գործարկման դեպքում:

[3] ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի 2022 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 88-Ն հրամանով հաստատվել է «Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգը» նոր շարադրմամբ, որում հավելված 1-ով ներկայացված է նաև ԱՈՒՊ-ի գործող ձևաթուղթը:

Այն դեպքում, երբ սովորողի համար ԱՈՒՊ-ը մշակվում է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի առաջին կամ հերթական գնահատումից հետո, սովորողի նկարագիրը 2.4 կետում լրացվում է Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման արձանագրության հիման վրա: Մնացած բոլոր դեպքերում երեխայի ԱՈՒՊ-ի տվյալ բաժնում տեղադրվում է նախորդ ուսումնական տարվա ԱՈՒՊ-ի տարեվերջյան գնահատման արդյունքում արձանագրված տեղեկատվությունը, որտեղ արտացոլված են սովորողի կարողությունները, հմտությունները, ձեռքբերումները և դժվարությունները:

2. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՄԱՍԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
2.1 Հաշմանդամություն □ ունի □ չունի							
2.2 Բացառիկ ընդունակությունների դրսևորումը հետևյալ ոլորտներում _____ _____							
2.3 Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության աստիճանն ըստ սովորողի խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության հետ կապված խնդիրների:							
Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք				**Աջակցության աստիճան**			
				1-ին	**2-րդ**	**3-րդ**	**4-րդ**
Խոսքի և լեզվի							
Հաղորդակցման							
Լսողության							
Տեսողության							
Ինտելեկտի (մտավոր)							
Հուզական							
Վարքի							
Շարժունակության							
2.4 Սովորողի նկարագիր							

Բաժին 3. Սովորողին, նրա մանկավարժներին և ծնողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների պլանավորում

ՀՀ «Հանրակրթության մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին N 200-Ն օրենքի համաձայն՝ երեխայի կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները տրամադրվում են երեք մակարդակում: Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող սովորողների ԱՈՒՊ-ների 3-րդ բաժնում արտացոլվում են ուսումնական հաստատության մակարդակի և տարածքային մակարդակի մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները: Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները սովորողներին, ուսուցիչներին և ծնողներին տրամադրվում են ինչպես ուսումնական հաստատության, այնպես էլ ՏՄԱԿ-ի կողմից:

ԱՈՒՊ-ում ուսումնական հաստատության մակարդակի ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը լրացնելու համար հիմք է հանդիսանում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման Արձանագրության մեջ ամփոփված տեղեկատ-

վությունը: Այս մակարդակում ծառայությունները սովորողին տրամադրվում են հանրակրթական ուսումնական հաստատության միջոցների հաշվին, և դրանց ապահովման համար պատասխանատու է հանրակրթական ուսումնական հաստատության տնօրենը:

ԱՈՒՊ-ի 3.1 կետում պլանավորվում են ուսուցման և ուսումնառության գործընթացների մատչելիության, ներառականության և արդյունավետության ապահովման, խելամիտ հարմարեցումների տրամադրման, ինչպես նաև երկարօրյա ուսուցման իրականացման գործընթացները: Այստեղ արտացոլվում է ուսումնական նյութին համապատասխան բոլոր դիդակտիկ պարագաների, ուսուցման և ուսումնառության մեթոդների, սկզբունքների և ռազմավարությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը, որը խթանելու է ուսումնական գործընթացի մատչելիությունը, ներառականությունը և արդյունավետությունը:

Այս ենթակետում ամրագրվում են նաև բոլոր այն *խելամիտ հարմարեցումները,* որոնք գնահատող խումբը սահմանել է տվյալ երեխայի համար կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման արդյունքում: Խելամիտ հարմարեցումներ են համարվում սովորողի կարիքներին համապատասխան սահմանված աջակցող սարքերը, տեխնոլոգիաները, սովորողի տեղի, դիրքի, գույքի, ուսումնական նյութերի և ուսումնական գործընթացում կիրառվող այլ ռեսուրսների հարմարեցումները: Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների կողմից սովորողին անհրաժեշտ խելամիտ հարմարեցումներն իրականացվում են «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված՝ պետական բյուջեի միջոցներից տրամադրվող նպատակային ֆինանսավորման շրջանակում:

Բոլոր այն դեպքերում, երբ սովորողն օգտվում է դպրոցի երկարօրյա ուսուցման ծրագրից, բոլոր անհրաժեշտ հարմարեցումները նշվում են նաև *Երկարօրյա ուսուցման պլանավորում և իրականացում* բաժնում:

Տարածքային մակարդակում սովորողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների մասին տեղեկատվությունը՝ մասնագիտական աջակցություն և խորհրդատվություն, խելամիտ հարմարեցումներ, դիդակտիկ պարագաներ, նյութեր և այլն, լրացվում են 3.2 կետի համապատասխան հատվածում:

Սովորողի ծնողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները պլանավորելիս պետք է հաշվի առնել այն, թե ինչպիսի ծառայությունների կարիք կարող է նա ունենալ: Բոլոր այն ծառայությունները, որոնք տրամադրվելու են ուսումնական հաստատության կողմից, լրացվում են 3.1 կետի՝ ծնողի համար նախատեսված բաժնում, իսկ այն ծառայությունները, որոնք տրամադրվելու են ՏՄԱԿ-ի կողմից, լրացվում են 3.2 կետի համապատասխան բաժնում: Հարկ է նշել, որ ուսումնական հաստատության և ՏՄԱԿ-ի մասնագետների միջև համագործակցությունը կարևոր գործոն է ծնողին անհրաժեշտ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման գործընթացում: ԱՈՒՊ-ի մշակման ժամանակ ՏՄԱԿ-ի և ուսումնական հաստատության ներկայացուցիչները համատեղ քննարկումների արդյունքում որոշում են կայացնում, թե որ ծառայությունն ում կողմից է տրամադրվելու: Ուսումնական հաստատությունը և ՏՄԱԿ-ը կարող են ծնողին տրամադրել խորհրդատվություն երեխայի

առանձնահատկությունների, նրա պաշտպանության, ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացում ներգրավվելու նրա իրավունքի, որպես մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի անդամ նրա դերի, խելամիտ հարմարեցումների գործարկման, սովորողի մոտ ձևավորված դրական վարքերի ամրապնդման, տանը երեխայի հետ աշխատելու ռազմավարությունների վերաբերյալ, ինչպես նաև նրան ներգրավել արդյունավետ ծնողավարության դասընթացներին և այլն:

Ինչպես ուսումնական հաստատության, այնպես էլ տարածքային մակարդակներում մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ ստանում են նաև մանկավարժները՝ խորհրդատվությունների, վերապատրաստումների և մեթոդական աջակցության տեսքով: Աջակցության ծառայությունները պլանավորելիս նախ և առաջ պետք է իրականացնել կարիքների և ռեսուրսների գնահատում, որից հետո սահմանված աջակցության ծառայությունների մասին տեղեկատվությունն ըստ մակարդակների լրացնել համապատասխան սյունակներում:

Բոլոր այն աջակցության ծառայությունները, որոնք մանկավարժը ստանում է ուսումնական հաստատության մակարդակում, և որոնք միտված են *ուսուցման և ուսումնառության գործընթացների մատչելիության, ներառականության և արդյունավետության ապահովմանը, խելամիտ հարմարեցումների տրամադրմանը՝ երկարօրյա ուսուցման պլանավորմանը և իրականացմանը,* լրացվում են 3.1 կետում: Տարածքային մակարդակում մանկավարժներին տրամադրվող աջակցության ծառայությունները լրացվում են 3.2 կետում: Որպես աջակցության ծառայություն՝ ՏՄԱԿ-ի կողմից մանկավարժներին տրամադրվում է խորհրդատվություն և գործնական աջակցություն սովորողի ԱՈՒՊ-ով սահմանված խելամիտ հարմարեցումների, ինչպես օրինակ՝ ուսուցման անհատական տեխնիկական միջոցների, գույքի և սարքավորումների կիրառման, մատչելի ձևաչափերով տպագիր, աուդիո և վիդեո ուսումնական նյութերի ստեղծման, բանավոր և գրավոր հաղորդակցման այլընտրանքային միջոցների կիրառման վերաբերյալ: Հարկ է նշել, որ ՏՄԱԿ-ը կարող է նաև խորհրդատվություն տրամադրել ուսումնական հաստատության վարչական աշխատողներին համընդհանուր դիզայնի չափանիշներին համապատասխան մատչելի միջավայրի ստեղծման և խելամիտ հարմարեցումների ձեռքբերման ուղղությամբ:

Մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տեսակը, տևողությունն ու ծավալները որոշվում են երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման արդյունքում՝ համաձայն կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգի[4], և լրացվում են ԱՈՒՊ-ի 3.3 կետում՝ պարտադիր նշելով ծառայության տրամադրման օրը և ժամը: Արդյունքում սովորողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների ձևավորված գրաֆիկի պատճենը տրամադրվում է ծնողին:

Սովորողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների գրաֆիկը կազմելիս պետք հաշվի առնել այն, որ դրանք տրամադրվում են

[4] ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի 2017 թվականի մայիսի 30-ի N 370-Ն հրամանում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարի N 47-Ն հրաման, ձև 10:

դասերից հետո՝ ըստ որոշված ծավալի և տևողության, ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային պարապմունքների ձևաչափով: Հարկ է նշել սակայն, որ որոշ դեպքերում, երբ սովորողներն ունենում են դասարանում դասապրոցեսին ներառվելու, ակտիվ և մասնակցային լինելու դժվարություններ, ԱՈՒՊ-ում սահմանվում են նպատակներ, որոնք միտված են այդ դժվարությունների հաղթահարմանը, և մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունները տրամադրվում են հենց դասի ընթացքում[5]:

3. ՍՈՎՈՐՈՂԻՆ, ՆՐԱ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՆԵՐԻՆ ԵՎ ԾՆՈՂԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ			
3.1 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ	ԾՆՈՂ	ՍՈՎՈՐՈՂ
Ուսուցման և ուսումնառության գործընթացի մատչելիության, ներառականության և արդյունավետության ապահովում	• *Տրամադրել մեթոդական աջակցություն (խորհրդատվությունների, քննարկումների, սեմինարների և այլ ձևաչափով) գործնական աշխատանքներին սովորողին ներգրավելու ռազմավարությունների վերաբերյալ:*	• *Ծնողին ակտիվ ներգրավել ԱՈՒՊ-ի մշակման և գնահատման գործընթացներին:* • *Տրամադրել խորհրդատվություն տնային հանձնարարությունների կատարման և դադարների սահմանման սկզբունքների վերաբերյալ:*	• *Դասը կառուցել ուսումնառության համընդհանուր դիզայնի սկզբունքներով:* • *Կիրառել ինտերակտիվ մեթոդներ, դիդակտիկ պարագաներ:* • *Կիրառել համատեղ դասավանդում:*
Խելամիտ հարմարեցումների ապահովում	• *Խելամիտ հարմարեցումների կիրառմանն ուղղված փորձի փոխանակման հանդիպումներ դպրոցի ուսուցիչների և երեխայի հետ աշխատող մասնագետների միջև:*	• *Ընթերցել և ձայնագրել տեքստային տնային առաջադրանքները՝ երեխային կրկին անգամ լսելու և դասը ինքնուրույն սովորելու հնարավորություն տալու համար:*	• *Խոսող գրքեր, բռնակով քանոն, ռետինե բռնակով մատիտներ, գրիչներ, ձայնագրիչ, հաղորդակցման տախտակ:* • *Թեստային աշխատանքների ընթացքում տրամադրել հավելյալ ժամանակ:* • *Տրամադրել գործողությունների հաջորդականությունը հուշող թերթիկներ:*
Երկարօրյա ուսուցման պլանավորում և իրականացում	• *Տրամադրել մեթոդական աջակցություն երկարօրյա ուսուցմանը սովորողին ներգրավելու ռազմավարությունների վերաբերյալ:*	• *Ապահովել սովորողի ներկայությունը երկարօրյա ուսուցման ժամերին:*	• *Կիրառել ինտերակտիվ մեթոդներ, դիդակտիկ պարագաներ:* • *Խոսող գրքեր, բռնակով քանոն:*
3.2 ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ (դասընթացներ, խորհրդատվություն, մասնագիտական, մեթոդական աջակցություն և այլն)	ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ	ԾՆՈՂ	ՍՈՎՈՐՈՂ
Դասընթաց	• *Իրականացնել վերապատրաստումներ դասավանդումն ու ուսումնառությունը համընդհանուր*	• *Ծնողին ներգրավել «Արդյունավետ ծնողավարություն» թեմայով սեմինարներին կամ քննարկումներին:*	• *Տրամադրել լոգոպեդի, հատուկ մանկավարժի, հոգեբանի ծառայություն:* • *Տրամադրել լոգոպեդական աջակցության ծա-*

[5] Այս և հաջորդող աղյուսակներում բերված են ԱՈՒՊ-ի բաժինների լրացման օրինակներ, որոնք որևէ կոնկրետ դեպքի հետ առնչություն չունեն, այլ արտացոլում են տվյալ բաժնի լրացման տրամաբանությունը:

	դիզայնի սկզբունքներին համապատասխան իրականացնելու համար:		*ռայությունների մատուցման արդյունավետության ապահովմանը նպաստող աշխատանքային տեսր*
Խորհրդատվություն	• *Տրամադրել խորհրդատվություն դասի ժամանակ հաղորդակցման տախտակներն արդյունավետ կիրառելու վերաբերյալ:*	• *Տրամադրել խորհրդատվություն հաղորդակցման տախտակների կիրառման սկզբունքների և արդյունավետության վերաբերյալ:*	
3.3 Սովորողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների գրաֆիկ			
Հատուկ մանկավարժական ծառայություն	**Տևողություն**	**Ծավալներ**	**Ծառայությունների տրամադրման գրաֆիկ**
Լոգոպեդ	*60 րոպե՝ շաբաթական երկու անգամ - 30 րոպե*	*1-ին աստիճան = հսկում*	*Երկուշաբթի՝ 13^{00}-13^{30} Չորեքշաբթի՝ 12^{30}-13^{00}*
Տիֆլոմանկավարժ			
Սուրդոմանկավարժ			
Օլիգոֆրենոմանկավարժ			
Հոգեբանական ծառայություն	**Տևողություն**	**Ծավալներ**	**Ծառայությունների տրամադրման գրաֆիկ**
Հոգեբան			
Սոցիալ-մանկավարժական ծառայություն	**Տևողություն**	**Ծավալներ**	**Ծառայությունների տրամադրման գրաֆիկ**
Սոցիալական մանկավարժ			

Բաժին 4. Ուսումնական առարկաներ՝ ըստ հանրակրթության պետական չափորոշչի

Այս բաժինը լրացվում է՝ հիմք ընդունելով տվյալ ուսումնական տարվա համար սահմանված առարկայացանկը՝ հաշվի առնելով այն, թե դրանցից որոնք է սովորողն ուսումնասիրելու, և որոնց համար է անհրաժեշտ պարզեցում և հարմարեցում: Ընդ որում, առաջին սյունակում նշվում են այն առարկաները, որոնք սահմանված են տվյալ ուսումնական տարվա պլանով, երկրորդում՝ այն առարկաների ցանկը, որը մանկավարժական խորհրդի որոշմամբ սովորողն ուսումնասիրելու է տվյալ ուսումնական տարվա ընթացքում, իսկ երրորդում՝ այն առարկաները, որոնց համար անհրաժեշտ է բովանդակային պարզեցում և հարմարեցում:

Հարկ է նշել, որ ԱՈՒՊ-ում պլանավորվում են այն առարկաները, որոնց՝ առարկայական ծրագրերով սահմանված բովանդակության նվազագույն պահանջները յուրացնելու համար սովորողն ունի ուսումնական նյութի պարզեցման և հարմարեցումների, կամ, եթե տվյալ առարկայից ունի բացառիկ ընդունակություններ՝ նյութի արագացված կամ խորացված ուսումնասիրման կարիք: Առարկայական ծրագրերը պարզեցվում և հարմարեցվում են նրանց կարողությունների առավելագույն ներուժին համապատասխան:

4. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ՝ ԸՍՏ ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇՉԻ		
Տվյալ տարում ուսումնական պլանով նախատեսված առարկաներ	**Առարկաներ, որոնք սովորողն ուսումնասիրում է տվյալ ուսումնական տարում**	**Առարկաներ, որոնց համար անհրաժեշտ է անհատական պլանավորում**

Բաժին 5. Սովորողի երկարաժամկետ՝ տարեկան նպատակներն ըստ առարկաների

Այս բաժինը լրացվում է բոլոր այն առարկաների համար, որոնք անհրաժեշտ է պարզեցնել և հարմարեցնել կամ հակառակը՝ բարդացնել կամ խորացնել, ինչպես, օրինակ՝ բացառիկ ընդունակություններ ունեցող երեխաների դեպքում: Հարկ է նշել, որ յուրաքանչյուր առարկայի համար 5-րդ կետի աղյուսակը պետք է կրկնել՝ նշելով համապատասխան առարկայի անվանումը:

Այս բաժինը լրացվում է ուսուցիչների կողմից: Յուրաքանչյուր առարկայի ուսուցիչ սահմանում է տվյալ առարկայի տարեկան և կարճաժամկետ նպատակները՝ հիմնվելով առարկայական չափորոշիչներով և ծրագրերով սահմանված կարողունակությունների և ակնկալվող վերջնարդյունքների, սովորողի կարողությունների և հմտությունների առկա մակարդակի վրա: Յուրաքանչյուր կարճաժամկետ նպատակի համար սահմանվում են այն միջավայրային հարմարեցումները, աջակցող սարքավորումները և տեխնոլոգիաները, որոնք անհրաժեշտ են այդ նպատակին հասնելու համար: Կարճաժամկետ նպատակների սահմանման ժամանակ նշվում են նաև դրանց իրականացման և արդյունքների գնահատման վերջնաժամկետները: Յուրաքանչյուր կարճաժամկետ նպատակի արդյունավետությունը գնահատվում է 1-5 միավորային սանդղակով, նախապես սահմանված ժամկետում՝ ցույց տալով երեխայի ձեռքբերումներն ու դինամիկ զարգացումը: Գնահատման նման համակարգն ուսուցչին հնարավորություն է տալիս հստակ տեսնել սահմանված նպատակների շուրջ իրականացվող աշխատանքների արդյունավետությունը և, եթե գնահատման ընթացքում ուսուցիչը տեսնում է, որ արդյունքները «վատ» կամ «շատ վատ» են, դա հուշում է նրան, որ անհրաժեշտ է վերլուծել պատճառները և վերանայել սովորողին տրամադրվող ուսումնամեթոդական աջակցությունը, միջավայրային հարմարեցումները, աջակցող սարքերը և տեխնոլոգիաները:

Իրականացված աշխատանքների արդյունքում սովորողների ձեռքբերումների, առաջընթացի, առկա դժվարությունների, ինչպես նաև այդ դժվարությունների հաղթահարման ուղղությամբ աշխատանքների մեթոդաբանության վերաբերյալ տեղեկատվությունն արձանագրվում է երկու ամիսը մեկ անգամ հանրակրթական ուսումնական հաստատության և ՏՄԱԿ-ի տնօրենների տեղակալների կողմից հրավիրված միասնական ժողովների ժամանակ՝ Անհատական ուսուցման պլանի գնահատման արձանագրության թերթիկում (Հավելված 2):

5. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ				
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ՝ *Մաթեմատիկա*				
Առարկայի ուսուցիչ՝ *Ա.Մարտիրոսյան* **Ուսուցչի օգնական՝ *Լ.Բաղդասարյան***				
Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով: **1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5 - շատ լավ**				
Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**

1. Կատարում է թվաբանական գործողություններ հաշվիչի օգնությամբ[6]:	• *Ճանաչում է հաշվիչի (հեռախոսի կամ համակարգչի համապատասխան հավելվածի) կոճակների վրա առկա սիմվոլները, գիտի դրանց նշանակությունը:*	*Հաշվիչ, հեռախոս կամ համակարգիչ՝ համապատասխան հավելվածով:*	*15.10.2023*	*5*
	• *Լուծում է մեկ գործողությունից կազմված (գումարում, հանում, բաժանում, բազմապատկում) վարժություններ:*	*Հաշվիչ, հեռախոս կամ համակարգիչ՝ համապատասխան հավելվածով:*	*25.12.2023*	*4*
	• *Լուծում է թվային արտահայտությունը՝ պահպանելով գործողությունների կատարման սահմանված հաջորդականությունը մասնագետի ուղղորդմամբ:*	*Հաշվիչ, հեռախոս կամ համակարգիչ՝ համապատասխան հավելվածով:*	*28.02.2024*	*4*
	• *Ինքնուրույն լուծում է թվային արտահայտությունը՝ պահպանելով գործողությունների կատարման սահմանված հաջորդականությունը և ստանում ճիշտ պատասխան 10-ից 6 դեպքերում:*	*Հաշվիչ, հեռախոս կամ համակարգիչ՝ համապատասխան հավելվածով:*	*20.05.2024*	*5*

Բաժին 6. Սովորողի երկարաժամկետ՝ տարեկան նպատակներն ըստ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների

Այս բաժինը լրացվում է մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ տրամադրող մասնագետների կողմից: Հիմք ընդունելով սովորողի տարիքային զարգացման չափանիշները, հաշվի առնելով սովորողի գործունեության ու մասնակցության, ինչպես նաև խոսքի, հոգեկան զարգացման և անձնային, հուզակամային առանձնահատկությունները՝ յուրաքանչյուր մասնագետ սահմանում է նպատակներ և լրացնում համապատասխան ենթակետում: Հարկ է նշել, որ թե՛ առարկայական ուսուցիչները և թե՛ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ տրամադրող մասնագետները նպատակներ սահմանելիս պետք է լինեն համագործակցային և տեղեկացված երեխայի համար սահմանված բոլոր նպատակների վերաբերյալ: Հատկապես այն դեպքերում, երբ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների մի մասը տրամադրվում է ՏՄԱԿ-ի, իսկ մյուս մասը՝ ուսումնական հաստատության կողմից, ծառայություններ տրամադրող մասնագետները պետք է միասին սահմանեն առաջնահերթությունները և աշխատանքներ իրականացնեն միևնույն ուղղությամբ: Եթե առաջանում են դժվարություններ մանկավարժահոգեբանական ծառայությունների 3-րդ և 4-րդ աստիճանի աջակցության կարիք ունեցող սովորողի կրթության կազմակերպման ընթացքում, ապա անհրաժեշտ է համագործակցել նաև հատուկ դպրոց-ռեսուրս կենտրոնների հետ: Այս կենտրոնները կարող են տրամադրել անհրաժեշտ նյութեր, ուղղորդել ուսուցիչներին և մասնագետներին՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների հետ աշխատելու արդյունավետ մեթոդների ընտրության հարցում:

[6] Տարեկան նպատակները բոլոր բաժիններում բերված են մեկ նպատակի օրինակով:

6. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ԸՍՏ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ				
6.1 ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ				
Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով: **1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5 - շատ լավ**				
Լոգոպեդ՝ *Լ.Դումանյան*				
Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**
1. Հստակ արտաբերում է «Գ» և «Կ» հնչյունները հաղորդակցման ժամանակ:	• *Արտաբերում է «Գ» հնչյունը բառասկզբում, բառամիջում և բառավերջում՝ երբեմն թույլ տալով փոխարինումներ այլ հնչյուններով բառամիջում և բառավերջում:*	*Հայելի, շպատել, «Գ» հնչյուն պարունակող իրերի անվանումների նկարքարտեր, արտաբերական վարժություններ, նմանակման մեթոդ:*	*27.10.2023*	*4*
	• *Հստակ արտաբերում է «Գ» հնչյունը ոչ ծավալուն տեքստերում և ինքնաբուխ խոսքում:*	*Հայելի, «Գ» հնչյուն պարունակող սյուժետային նկարներ, նմանակման մեթոդ:*	*28.12.2023*	*5*
	• *Արտաբերում է «Կ» հնչյունը բառասկզբում, բառամիջում և բառավերջում՝ վերահսկելով սեփական խոսքը մասնագետի ուղղորդմամբ:*	*Հայելի, շպատել, «Կ» հնչյուն պարունակող իրերի անվանումների նկար-քարտեր, սյուժետային նկարներ, արտաբերական վարժություններ:*	*15.03.2024*	*5*
	• *Հստակ արտաբերում է «Կ» հնչյունը ինքնաբուխ խոսքում:*	*Սյուժետային նկարներ:*	*24.05.2024*	*5*
Տիֆլոմանկավարժ՝ *Ա. Մարկոսյան*				
Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**
1. Տեղաշարժվում է դպրոցի տարածքում սպիտակ ձեռնափայտի միջոցով:	• *Ծանոթ է սպիտակ ձեռնափայտի տեսակներին, գիտի գործածման մեթոդները:*	*Սպիտակ ձեռնափայտ, կրկնօրինակման մեթոդ՝ բռնվածքի ձևեր, անվտանգության կանոնների վերաբերյալ ձայնագրություններ, ցուցադրում կինեսթետիկ մեթոդով, թվային ձայնագրիչ և նվագարկիչ:*	*27.10.2023*	*4*
	• *Ուղիղ տարածությունում, տարբեր իրավիճակներում ձեռքի ճիշտ դիրքով օգտագործում է սպիտակ ձեռնափայտը՝ ըստ համապատասխան տեխնիկայի:*	*Սպիտակ ձեռնափայտ, կրկնօրինակման մեթոդ, հավասարակշռությունը պահպանելուն ուղղված վարժություններ, ցուցադրում կինեսթետիկ մեթոդով, թվային ձայնագրիչ և նվագարկիչ:*	*28.12.2023*	*5*
	• *Սպիտակ ձեռնափայտով ուսումնասիրում է հատակը, անվտանգ իջնում և բարձրանում է աստիճաններով:*	*Սպիտակ ձեռնափայտ, կրկնօրինակման մեթոդ, հավասարակշռությունը պահպանելուն ուղղված վարժություններ, համատեղ փորձառություն:*	*15.03.2024*	*5*
	• *Սպիտակ ձեռնափայտով ուսումնասիրում և շրջանցում է խոչընդոտները դպրոցի ներսում և*	*Սպիտակ ձեռնափայտ, կրկնօրինակման մեթոդ, համատեղ փորձառություն,*	*24.05.2024*	*4*

	բակում, կարողանում է անվտանգ անցնել բաց և փակ դռներով:	*ցուցադրում կինեսթետիկ մեթոդով:*		
Սուրդոմանկավարժ՝ *Ա. Արսենյան*				
Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**
1. *Լսում և հասկանում է պարզ արտահայտությունները:*	• *Լսատեսողությամբ տարբերակում է հնչեցված բառերը՝ համադրելով նկարքարտերի և բառաքարտերի հետ:*	*Բնաձայնություններ, երաժշտական գործիքներ, ձայնագրություններ, անաղմուկ միջավայր, խոսակցական բարձրության խոսք, բառաքարտեր, նկարքարտեր:*	*01.10.2023*	*4*
	• *Լսողությամբ տարբերակում է իրեն ծանոթ բառերն ըստ հնչողության՝ թույլ տալով վրիպումներ հնչողությամբ մոտ բառերի դեպքում:*	*Բառաքարտեր, սյուժետային և դերային խաղեր, նկարքարտեր, անաղմուկ միջավայր, երեխայի համար լսելի առավելագույն հեռավորություն, խոսակցական բարձրության խոսք:*	*24.12.2023*	*5*
	• *Լսում և տարբերակում է հնչողությամբ տարբերվող բառերն ու արտահայտությունները նույն թեմայի շրջանակում (միավանկ, երկվանկ և բազմավանկ):*	*Բառաքարտեր, ենթագրերով նկար-քարտեր, տեսանյութեր, ձայնագրություններ:*	*20.02.2023*	5
	• *Լսում և տարբերակում է հնչեցրած բառերը և արտահայտությունները դասի ընթացքում և առօրյա կյանքում:*	*Բառաքարտեր, սյուժետային և դերային խաղեր, նկարքարտեր, անաղմուկ միջավայր, երեխայի համար լսելի առավելագույն հեռավորություն, Խոսակցական բարձրության խոսք:*	*25.05.2023*	5
Օլիգոֆրենոմանկավարժ՝ *Կ. Մարտիրոսյան*				
Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**
1. Կարդում է պարզ բառեր:	• *Միացնում է ձայնավոր հնչյունը բաղաձայնին հեգելու/երգելու միջոցով:*	*Հնչութային ընկալմանը, վերլուծությանն ու համադրությանն ուղղված խաղեր, բառակազմական և վերլուծական վարժություններ:*	*31.10.2023*	*4*
	• *Կարդում է բաց և փակ վանկերը մեկ շնչով:*	*Վանկային, տառային աղյուսակներ, խաղեր:*	*25.12.2023*	*4*
	• *Կապակցում է 2-3 հնչյուն:*	*Բառային լաբիրինթոս, բառախաղեր, բառակազմական և վերլուծական վարժություններ, գրաֆիկական սխեմաներ՝ բառասկիզբ, բառավերջ:*	*18.03.2024*	*5*
	• *Ամբողջացնում է առանձին վանկերը:*	*Զարգացնող բառախաղեր՝ անագրամներ, կախարդական շղթա, բառքամոցի, վանկային խաղեր նկար-քարտերով:*	*17.05.2024*	*5*
Էրգոթերապիստ՝ *Է. Աթոյան*				
Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայ-**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**

		ռային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ		
1. Օգտագործում է հարմարեցված գդալն ապուրներ ուտելիս:	• *Կատարում է ձեռքերի համակարգված գործողություններ առարկաներով:*	*Աչք-ձեռք կոորդինացիան զարգացնող վարժություններ, խաղեր՝ խճանկար, ամրակներ, խորանարդիկներ:*	*27.10.2023*	*4*
	• *Ընկալում է տարածությունն իր և սեղանի միջև, սպասքի տեղը և դիրքը սեղանի վրա:*	*Խաղ՝ «Խոհանոց», սյուժետային նկար-քարտեր, տարածական կողմնորոշման խաղեր՝ վերև, ներքև, աջ, ձախ, տեսանյութեր:*	*28.12.2023*	*4*
	• *Բռնում է հարմարեցված գդալն իրեն հարմար տարբերակով և կիրառում մասնագետի ուղղորդմամբ:*	*Հարմարեցված գդալ, սպասքի պարագաներ, սեղան, աթոռ, համատեղ փորձառություն, կրկնօրինակման մեթոդ:*	*15.03.2024*	*5*
	• *Ինքնուրույն ուտում է ապուրը՝ ճիշտ բռնելով հարմարեցված գդալը:*	*Հարմարեցված գդալ, սպասքի պարագաներ, սեղան, աթոռ:*	*24.05.2024*	*4*

6.2 ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
Հոգեբան՝ *Շ. Թադևոսյան*

Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով:
1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5-շատ լավ

Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1. *Շփվում է հասակակիցների հետ:*	• *Շփվում է սահմանափակ թվով դասընկերների հետ մասնագետի անմիջական ուղղորդմամբ:*	*Սյուժետադերային խաղեր, իրավիճակային քարտեր, տեսանյութեր՝ վարքի մոդելավորման համար:*	*29.10.2023*	*4*
	• *Մասնակցում է խմբային աշխատանքներին մասնագետի ուղղորդմամբ հետևելով հաղորդակցման կանոններին:*	*Հաղորդակցման կանոնների պաստառ, կանոններով խաղեր, խմբային աշխատանքներ, սոցիալական պատմություններ, դերախաղ:*	*25.12.2023*	*4*
	• *Մասնագետի ուղղորդմամբ նախաձեռնողականություն է ցուցաբերում հասակակիցների հետ շփման ընթացքում (մոտենում է, առաջարկում խաղալ և այլն):*	*Հրահանգների քարտեր, մասնագետի կողմից առաջարկվող իրավիճակային լուծումներ պահանջող առաջադրանքներ:*	*29.03.2024*	*5*
	• *Ինքնուրույն հաղորդակցվում է հասակակիցների հետ:*	*Արտադասարանական միջոցառումներ, դերային խաղեր, թիմային մրցակցային խաղեր:*	*23.05.2024*	*5*

6.3 ՍՈՑԻԱԼ-ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
Սոցիալական մանկավարժ՝ *Ա. Սողոմոնյան*

Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով:
1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5-շատ լավ

Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1. Կատարում է գնումներ խանութում:	• *Տարբերակում է հայկական բոլոր մանրադրամները:*	*Դիդակտիկ նյութ՝ «Ֆինանսական խաղ», հայկական իրական մանրադրամներ:*	*10.10.2023*	*5*

	• *Տարբերակում է 1000, 2000 և 5000 դրամանոց թղթադրամները:*	*Դիդակտիկ նյութ՝ «Ֆինանսական խաղ», հայկական իրական թղթադրամներ:*	*15.11.2023*	*4*
	• *10-ից 8 դեպքերում անսխալ հաշվում և վճարում է անհրաժեշտ գումարը ընտրված ապրանքների համար:*	*Հաշվիչ, հեռախոս՝ հաշվիչի հավելվածով, դրամներ, մանրադրամներ:*	*01.03.2024*	*4*
	• *Գնումների դիմաց ավել գումար վճարելու դեպքում հաշվարկում է մանրը:*	*Հաշվիչ, հեռախոս՝ հաշվիչի հավելվածով, դրամներ, մանրադրամներ:*	*22.05.2024*	*5*

Բաժին 7. ԱՈՒՊ-ի տարեվերջյան գնահատում

«ԱՈՒՊ-ի տարեվերջյան գնահատում» բաժինը լրացվում է տվյալ ուսումնական տարվա ավարտին՝ մայիսի երկրորդ կեսից մինչև հունիսի վերջն ընկած ժամանակահատվածում: ԱՈՒՊ-ի տարեվերջյան գնահատմանը մասնակցում են ԱՈՒՊ-ը մշակող և իրականացնող խմբի անդամները, այդ թվում՝ սովորողը և նրա ծնողը: Այն լրացվում է ԱՈՒՊ-ը մշակող, իրականացնող և գնահատող խմբի կողմից համատեղ քննարկման արդյունքում:

ԱՈՒՊ-ի 7.1 կետում մանրամասն նկարագրվում են սովորողի ձեռքբերումները, կարողությունները և հմտությունները՝ ըստ գործունեության և մասնակցության ծածկագրերի: Այնուհետև, օգտվելով կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման չափանիշներից, ԱՈՒՊ-ը գնահատող թիմը յուրաքանչյուր ծածկագրի համար սահմանում է սովորողի կատարողականության[7] և կարողության[8] որակիչը, որը կարող է փոփոխվել կամ մնալ նույնը, ինչ ընթացիկ տարում:

Ինչպես և մյուս սովորողների դեպքում՝ գնահատման գործիքները, ինչպիսիք են դիտարկումները, սովորողի ուսումնական աշխատանքների նմուշների ուսումնասիրությունը, նրա մասնակցության, դասի ընթացքում ցուցաբերած ակտիվության վերլուծությունը և այլն, օգնում են գնահատել, թե որքանով են հաղթահարվել ԱՈՒՊ-ով սահմանված նպատակները: Ուսուցիչները, մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայություններ մատուցող մասնագետները, ինչպես նաև ծնողը սովորողի առաջադիմության և զարգացման վերաբերյալ հավաքագրված տեղեկատվությունը ներկայացնում են միմյանց ԱՈՒՊ-ի տարեվերջյան գնահատման ժամանակ: Արդյունքում ձևավորվում է սովորողի նկարագիր, որն այնուհետև հիմք է հանդիսանում նրա հաջորդ տարվա ԱՈՒՊ-ի մշակման համար:

Այս քննարկման ընթացքում անդրադարձ է կատարվում նաև այն հարցին, թե ինչ դժվարություններ են առաջացել ԱՈՒՊ-ի իրականացման ընթացքում, և այդ ամենը հաշվի է առնվում հաջորդ տարվա ԱՈՒՊ-ի մշակման ժամանակ: Հաջորդ տարվա ԱՈՒՊ-ի

---

[7] ***կատարողականության որակիչը*** ցույց է տալիս, թե ինչպես է երեխան կատարում առաջադրանքները, գործողությունները և որքան մասնակցային է կոնկրետ միջավայրում:

[8] ***կարողունակության որակիչը*** նկարագրում է որևէ առաջադրանք կամ գործողություն կատարելու երեխայի ունակությունը հարմարեցված միջավայրում: Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատման ժամանակ այս որակիչը ցույց է տալիս սովորողի ֆունկցիոնալության հավանական ամենաբարձր մակարդակը, որին նա կարող է հասնել տվյալ գործունեության մեջ տվյալ կրթական աստիճանի ավարտին (4-րդ, 9-րդ, 12-րդ դասարան):

մշակման, իրականացման և գնահատման գործընթացների հետ կապված առաջարկները, որոնք տարեկան գնահատման արդյունքում տրվում են ուսուցիչների, ծնողի, սովորողի և մանկավարժահոգեբանական աջակցության խմբի անդամների կողմից, արտացոլվում են 7.2 կետում: Այստեղ կարող են նշվել հաջորդ ուսումնական տարվա կամ կրթական շրջանի համար սովորողին անհրաժեշտ հարմարեցումները (օրինակ՝ լուսավորություն, աղմուկի նվազեցում, տեղի, դիրքի փոփոխություն և այլն), ուսուցման առանձնահատկությունները (օրինակ՝ մեծ տառաչափ, դանդաղ և հստակ խոսք, խորհրդանիշներ և այլն), անհրաժեշտ մասնագիտական ծառայությունները և հարմարեցում պահանջող առարկաները: Անհրաժեշտության դեպքում այստեղ կարող են նշվել նաև առաջարկությունները, ծնողին՝ ամառային արձակուրդների ընթացքում սովորողի հետ տանն աշխատելու համար:

7. ԱՈՒՊ-Ի ՏԱՐԵՎԵՐՋՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

7.1 ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

7.2 ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՋՈՐԴ ՏԱՐՎԱ ԿԱՄ ՀԱՋՈՐԴ ԿՐԹԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

_____

_____

Սովորողի կրթության արդյունավետ իրականացման համար առաջարկվում է՝

□ Սովորողի կրթությունը կազմակերպել անհատական ուսուցման պլանով

● Հետևյալ հանրակրթական առարկայական ծրագրերի հարմարեցումներով (նշել անհրաժեշտ բոլոր անհրաժեշտները)

_____ _____

_____ _____

_____ _____

● Հետևյալ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների մատուցմամբ (նշել բոլոր անհրաժեշտները)

□ Հատուկ մանկավարժական ծառայություն (լոգոպեդ, օլիգոֆրենոմանկավարժ, սուրդոմանկավարժ, տիֆլոմանկավարժ)

□ Սոցիալական մանկավարժի ծառայություն

□ Հոգեբանական ծառայություն

□ Իրականացնել սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում՝

□ _____ (խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության) խնդիրներով պայմանավորված մանկավարժահոգեբանական աջակցության _____ աստիճանից _____ աստիճան փոփոխելու նպատակով:

□ Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը չեղարկելու նպատակով:

Գնահատման հիմնավորում _____

ԾՆՈՂԻ (ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԻ) ՀԱՎԱՍՏԻԱՑՈՒՄԸ

Ես՝ _____ս, սույնով հավաստիացնում եմ, որ մասնակցել եմ երեխայիս՝ _____ ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացին և գիտակցում եմ, որ սույն ԱՈՒՊ-ի տարեկան և կարճաժամկետ նպատակներն ու դրանց իրականացման գործընթացը հարմարեցվել և պարզեցվել են երեխայիս կարողությունների և հմտությունների առավելագույն ներուժին համապատասխան, և որ իմ երեխայի կրթության արդյունքներն ու ձեռքբերումները գնահատվելու են ըստ իր ԱՈՒՊ-ով սահմանված նպատակների:

_____ _____

(անուն, ազգանուն) (ստորագրություն)

ԱՈՒՊ-ը մշակող խումբ՝

	Ազգանուն, անուն	Պաշտոն	Ստորագրություն
1.	_____	_____	_____
2.	_____	_____	_____
3.	_____	_____	_____
4.	_____	_____	_____

Հաստատված է՝	
_____ հանրակրթական ուսումնական հաստատություն	_____ տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոն
Տնօրեն՝ _____ _____ (անուն, ազգանուն) _____ (ստորագրություն) Ամսաթիվ՝ ԿՏ	Տնօրեն՝ _____ _____ (անուն, ազգանուն) _____ (ստորագրություն) Ամսաթիվ՝ ԿՏ

Հավելված 1

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

1. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

1.1 Ազգանուն, անուն, հայրանուն՝

1.2 Ծննդյան վայր՝

1.3 Ծննդյան օր, ամիս, տարեթիվ՝

1.4 Սեռը՝ □ իգական □ արական

1.5 Քաղաքացիությունը՝

1.6 Բնակության հասցեն՝

1.7 Ուսումնական հաստատությունը՝

1.8 Դասարանը (նշել ուսումնական տարին)՝

1.9 Ծնողների (օրինական ներկայացուցիչների) անուններն ու հեռախոսահամարները՝

1.10 Արտակարգ իրավիճակների դեպքում՝ կապի միջոց՝ աշխատանքային և բնակարանի հեռախոսահամարներ՝

2. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՄԱՍԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2.1 Հաշմանդամություն

□ ունի □ չունի

2.2 Բացառիկ ընդունակությունների դրսևորումը հետևյալ ոլորտներում

_____

_____

_____

2.3 Կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության աստիճանն ըստ սովորողի խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության հետ կապված խնդիրների:

Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք	**Աջակցության աստիճան**			
	1-ին	**2-րդ**	**3-րդ**	**4-րդ**
Խոսքի և լեզվի				
Հաղորդակցման				
Լսողության				
Տեսողության				
Ինտելեկտի (մտավոր)				

Հուզական				
Վարքի				
Շարժունակության				

2.4 ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

3. ՍՈՎՈՐՈՂԻՆ, ՆՐԱ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՆԵՐԻՆ ԵՎ ԾՆՈՂԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԼԱՆԱՎՈՐՈՒՄ

3.1 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ	ԾՆՈՂ	ՍՈՎՈՐՈՂ
Ուսուցման և ուսումնառության գործընթացի մատչելիության, ներառականության և արդյունավետության ապահովում			
Խելամիտ հարմարեցումների ապահովում			
Երկարօրյա ուսուցման պլանավորում և իրականացում			

3.2 ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՋԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ (դասընթացներ, խորհրդատվություն, մասնագիտական, մեթոդական աջակցություն և այլն)	ՄԱՆԿԱՎԱՐԺ	ԾՆՈՂ	ՍՈՎՈՐՈՂ

3.3 Սովորողին տրամադրվող մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների գրաֆիկ

Հատուկ մանկավարժական ծառայություն	**Տևողություն**	**Ծավալներ**	**Ծառայությունների տրամադրման գրաֆիկ**
Լոգոպեդ			
Տիֆլոմանկավարժ			
Սուրդոմանկավարժ			
Օլիգոֆրենոմանկավարժ			

Հոգեբանական ծառայություն	**Տևողություն**	**Ծավալներ**	**Ծառայությունների տրամադրման գրաֆիկ**
Հոգեբան			
Սոցիալ-մանկավարժական ծառայություն	**Տևողություն**	**Ծավալներ**	**Ծառայությունների տրամադրման գրաֆիկ**
Սոցիալական մանկավարժ			

4. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ ԸՍՏ ՀԱՆՐԱԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇՉԻ

Տվյալ տարում ուսումնական պլանով նախատեսված առարկաներ	**Առարկաներ, որոնք սովորողն ուսումնասիրում է տվյալ ուսումնական տարում**	**Առարկաներ, որոնց համար անհրաժեշտ է անհատական պլանավորում**

5. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ԸՍՏ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ _____

Առարկայի ուսուցիչ՝ _____
Ուսուցչի օգնական՝ _____

Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով:
1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5 - շատ լավ

Տարեկան նպատակ	**Կարճաժամկետ նպատակներ**	**Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ**	**Ժամկետ**	**Արդյունք**
1.	•			
	•			
	•			
	•			

6. ՍՈՎՈՐՈՂԻ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ՝ ՏԱՐԵԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ԸՍՏ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ

6.1 ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով:
1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5 - շատ լավ

Լոգոպեդ _____

Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1.	•			
	•			
	•			
	•			
Տիֆլոմանկավարժ _____				
Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1.	•			
	•			
	•			
	•			
Սուրդոմանկավարժ _____				
Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1.	•			
	•			
	•			
	•			
Օլիգոֆրենոմանկավարժ _____				
Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1.	•			
	•			
	•			
	•			

6.2 ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Հոգեբան _____

Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով:
1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5-շատ լավ

Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1.	•			
	•			
	•			
	•			

6.3 ՍՈՑԻԱԼ-ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

Սոցիալական մանկավարժ _____

Արդյունք բաժնում գնահատվում է սահմանված քայլերի արդյունավետությունը 5 միավորային համակարգով:
1 - շատ վատ, 2 – վատ, 3 – բավարար, 4 – լավ, 5-շատ լավ

Տարեկան նպատակ	Կարճաժամկետ նպատակներ	Ուսումնամեթոդական աջակցություն, միջավայրային հարմարեցումներ, աջակցող սարքեր և տեխնոլոգիաներ	Ժամկետ	Արդյունք
1.	•			
	•			
	•			
	•			

7. ԱՈՒՊ-Ի ՏԱՐԵՎԵՐՋՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

7.1 ՍՈՎՈՐՈՂԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐ

7.2 ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՋՈՐԴ ՏԱՐՎԱ ԿԱՄ ՀԱՋՈՐԴ ԿՐԹԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

_____
_____
_____
_____

_____

Սովորողի կրթության արդյունավետ իրականացման համար առաջարկվում է՝

□ Սովորողի կրթությունը կազմակերպել անհատական ուսուցման պլանով

● Հետևյալ հանրակրթական առարկայական ծրագրերի հարմարեցումներով (նշել անհրաժեշտ բոլոր անհրաժեշտները)

_____ _____

_____ _____

_____ _____

● Հետևյալ մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների մատուցմամբ (նշել բոլոր անհրաժեշտները)

□ Հատուկ մանկավարժական ծառայություն (լոգոպեդ, օլիգոֆրենոմանկավարժ, սուրդոմանկավարժ, տիֆլոմանկավարժ)

□ Սոցիալական մանկավարժի ծառայություն

□ Հոգեբանական ծառայություն

□ Իրականացնել սովորողի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի գնահատում՝

□ _____ (խոսքի և լեզվի, հաղորդակցման, լսողության, տեսողության, ինտելեկտի (մտավոր), հուզական, վարքի, շարժունակության) խնդիրներով պայմանավորված մանկավարժահոգեբանական աջակցության _____ աստիճանից _____ աստիճան փոփոխելու նպատակով:

□ Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը չեղարկելու նպատակով:

Գնահատման հիմնավորում _____

ԾՆՈՂԻ (ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԻ) ՀԱՎԱՍՏԻԱՑՈՒՄԸ

Ես՝ _____ս, սույնով հավաստիացնում եմ, որ մասնակցել եմ երեխայիս՝ _____ ԱՈՒՊ-ի մշակման գործընթացին և գիտակցում եմ, որ սույն ԱՈՒՊ-ի տարեկան և կարճաժամկետ նպատակներն ու դրանց իրականացման գործընթացը հարմարեցվել և պարզեցվել են երեխայիս կարողությունների և հմտությունների առավելագույն ներուժին համապատասխան, և որ իմ երեխայի կրթության արդյունքներն ու ձեռքբերումները գնահատվելու են ըստ իր ԱՈՒՊ-ով սահմանված նպատակների:

_____ _____

(անուն, ազգանուն) (ստորագրություն)

ԱՈւՊ-ը մշակող խումբ՝		
Ազգանուն, անուն	Պաշտոն	Ստորագրություն
1. _____	_____	_____
2. _____	_____	_____
3. _____	_____	_____
4. _____	_____	_____
5. _____	_____	_____

Հաստատված է՝	
_____ **հանրակրթական ուսումնական հաստատություն**	_____ **տարածքային մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոն**
Տնօրեն՝ _____ _____ _____ (անուն, ազգանուն) (ստորագրություն) Ամսաթիվ՝ ԿՏ	Տնօրեն՝ _____ _____ _____ (անուն, ազգանուն) (ստորագրություն) Ամսաթիվ՝ ԿՏ

Հավելված 2

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Անհատական ուսուցման պլանի գնահատման

Սովորողի անուն, հայրանուն, ազգանուն՝ _____

Ուսումնական հաստատություն՝ _____, **Դասարան՝** _____

Ամփոփ նկարագիր (ձեռքբերումներ, առաջընթաց, առկա դժվարություններ)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Առաջարկություններ (առկա դժվարությունների հաղթահարմանն ուղղված աշխատանքների ձևեր և մեթոդաբանություն)

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Ուսումնական հաստատության տնօրենի տեղակալ՝ _____
(ստորագրություն, անուն, ազգանուն)

_____ տարածքային
մանկավարժահոգեբանական
աջակցության կենտրոնի տնօրենի տեղակալ՝ _____
(ստորագրություն, անուն, ազգանուն)

Հաստատման օր, ամիս, տարի՝ _____

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն, Ֆունկցիոնալության, հաշմանդամության և առողջության միջազգային դասակարգում. երեխաներ և երիտասարդներ. ՖՄԴ ԵԵ, 2007:
2. Թադևոսյան Ս., Անհատական ուսուցման պլանի մշակման մեթոդական ուղեցույց-ձեռնարկ, Երևան, 2016:
3. «Հանրակրթության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենք, ՀՕ-35-Ն:
4. «ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 2017 թվականի ապրիլի 13-ի կրթության կազմակերպման մանկավարժահոգեբանական աջակցության ծառայությունների տրամադրման կարգը հաստատելու մասին N 370-Ն հրաման:
5. Տիքա Ռ., Էբերի Բ., Ջոնսթոն Ք., Պողոսյան Ա. և Հանթ Փ. (Խմբ.) (2018) Ներառական կրթության ռազմավարություններ: Դասագիրք: Մինեապոլիս, Մինեսոթա, ԱՄՆ. Մինեսոթայի համալսարան: ՅՈՒՆԻՍԵՖ Հայաստան և Խ.Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարան, Երևան, Հայաստան, 249 էջ:
6. Connecticut State Department of Education (CSDE), IEP Manual, Revised April 2023.
7. Ministry of Education, The Individual Education Plan, a resource guide, Ontario, 2004.
8. National Council for Special Education (NCSE), Guidelines on the individual education plan process, Dublin, 2006.

Սվաջյան Ա. Հ., Ադամյան Հ. Ա., Գարեգինյան Ա. Ա., Մարգարյան Լ. Հ.,
Հակոբյան Լ. Գ., Հարությունյան Գ. Հ.

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Մեթոդական ուղեցույց

ՀՄԿ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆ

© Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն (ՀՄԿ)

Facebook.com/hmkyerevan

Instagram.com/hmk_yerevan

YouTube.com/hmkyerevan

hmkentron.yerevan@gmail.com

hmk.am

unicef
յուրաքանչյուր
երեխայի համար

© Միավորված ազգերի կազմակերպության մանկական հիմնադրամ (ՅՈՒՆԻՍԵՖ)

Facebook.com/UNICEFArmenia

X.com/UNICEFArmenia

Instagram.com/UNICEF_Armenia

YouTube.com/UNICEFArmenia

yerevan@unicef.org

unicef.am